

Právní odpovědnost sportovců za sportovní úrazy

Literární inspirace

- ▶ „F. C. Barcelona tušil, že tu jde o celou jeho slávu, a proto konal několik schůzí mužstva a výboru, aby se poradili, jak na ty Čechoslováky. Schůze byly rozčilující a bouřlivé, ale nakonec v nich prorazil se svým názorem Alcantara. „*Pánové, myslíte si, co chcete,*“ pronesl na jedné z těch schůzí, „*ale nejlíp bude, když je včas zchromíme ! Jistota je jistota ! Ještě jsem neviděl, aby centrhalfbek se zlomeným žebrem zachraňoval situaci !*“.
- ▶ „*Bravo !*“ volali ostatní, „*zlámeme mu raději tři. Jistota je jistota !*“
- ▶ „*Kdyby bylo po mém, zchromili bychom nejdříve obě spojky a centrhalfbeka ! To by pro první půlku stačilo.*“
- ▶ „*A golmana k tomu ! S klíční kostí ! Jistota je jistota !*“

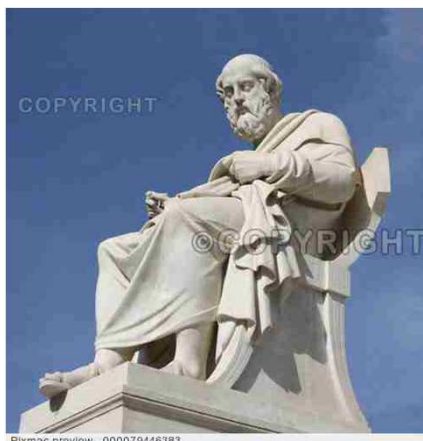
- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=HW2Z4ck6X6Y>
- ▶
- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=GPCsQz4ayEs>

Důvody zkoumání tématu

- a) Dlouhodobá nejednotnost při posuzování
- b) Obecnější využitelnost
- c) Ekonomický rozměr problému
- d) Závažnost právních následků

Historický exkurs – řecká epocha

- ▶ Velký zájem řeckých filosofů a myslitelů (Platon, Solon, Aristoteles, Demosthénés)
- ▶ Důraz kladený na sportovní pravidla
- ▶ Vymezena první kritéria absence odpovědnosti sportovce za sportovní úrazy

Pixmac preview - 000079446383

Historický exkurs – řecká epocha

- ▶ „Jestliže někdo (někoho) zabije neúmyslně na závodech, nebo zastihnuv v domě, nebo nepoznav (jej) ve válce, nebo u manželky, nebo u sestry, nebo u dcery, nebo u souložnice, s níž má svobodné děti, za to nechť není stíhán pro zabití.“
- ▶ Solón

Historický exkurs – řecká epocha

Demosthenes :

„Kdo při hře způsobí smrt jinému, bude zproštěn jakékoliv viny. Proč? Protože zákonodárce nebude posuzovat čin, ale úmysl. A jaký zde byl úmysl? Zvítězit nad živým, ne způsobit mu smrt. A jestliže se zabitý projevil jako slabší než ten druhý během únavné snahy o vítězství, bylo to příčinou všeho zlého; a za to se ani netrestá.“

Historický exkurs – řecká epocha

Platon :

„Jestliže někdo při zápasech a veřejných závodech neúmyslně usmrtí některého druhá, buď na místě, nebo tak, že později podlehne zranění, nebo stejným způsobem ve válce nebo při válečném cvičení, při němž se konají cviky holými těly nebo se s užíváním některých zbraní napodobuje válečná činnost, ať se očistí podle zákona o těch případech přineseného z Delf a budiž čist.“

Mladý bojovník Platón

Historický exkurs – řecká epocha

Sportovní rozhodčí –
hellanodikové (hole
‘rhabdúchú’)

Caestus (kovové
výčnělky)

Pankration – koinbince
boxu a zápasu

Historický exkurs – římské impérium

Ulpianus : Případ těžké atletiky

D. 9, 2, 7, 4 : „Jestliže někdo při odvážné hře, při zápolení spojeném s pěstním bojem, zatímco mezi sebou zápasí, jeden druhého zabije a to ve veřejném zápase, nepoužije se Aquilia, protože v rámci (snahy o získání) slávy a statečnosti, není to možno považovat za škodu způsobenou bezprávím. Na otroka se to ovšem nevztahuje, protože zpravidla zápasí jen lidé svobodní; na raněného syna rodiny se to ale vztahuje. Poraní-li však (někdo někoho ze zápasu) ustupujícího, bude mít nepochybně zákon Aquiliův místo, také zabije-li někdo otroka, který se zápasu neúčastnil, leda že by se to stalo se souhlasem (otrokova) pána: tehdy totiž zákon Aquiliův odpadá.“

Historický exkurs – římské impérium

Fabius Mela : Případ nebezpečného holení

„Dále Mela píše: jakmile si více lidí hrálo s míčem a jeden z nich hodil míč prudce, míč spadl na holiče, který právě holil otroka, a přiložený nůž podřezal otrokovi hrdlo, tak odpovídá podle Lex Aquilia ten, koho se týká zavinění. Proculus řekl, zavinění se týká holiče. A skutečně, pokud holil tam, kde se obvykle hraje nebo kde je velký provoz, připočítává se mu to jako zavinění. I když nelze neprávem ani to uvést, že kdo důvěřuje holiči, jenž má stoličku na nebezpečném místě, musí si sám nést důsledky.“

Středověký svět

Menochius :

„Když někdo ve hře nebo povoleném zápasu způsobí poranění druhu, se kterým zápasí a to nechtěnou nehodou, nepodléhá, podle božského zákona Platonova, trestu.“

Novodobý vývoj v první polovině 20. století – vznikající teorie

- 1) Teorie sportovního rizika
- 2) Teorie souhlasu poškozeného
- 3) Teorie práva zvykového
- 4) Teorie nešťastné náhody
- 5) Teorie sportovní imunity
- 6) Teorie účelu
- 7) Teorie nedostatku zavinění
- 8) Teorie použití předpisů o souboji
- 9) Koncepce státního dovolení
- 10) Teorie dodržení sportovního pravidla
- 11) Teorie sportovního práva

Výchozí otazníky vývoje 20. století

1) Přístup k odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy :

a) privilegovaný založený na principu tzv. autonomie sportu

b) tzv. nekrácená odpovědnost - absence speciálních úprav i speciálních okolností vylučujících protiprávnost v oblasti civilního práva

Výchozí otazníky vývoje 20. století

2) Otázky právních nástrojů k regulaci :

a) obecné právní instituty a obecné předpisy

b) speciální právní úpravy dopadající přímo na sportovce

Výchozí otázky vývoje 20. století

3) Zohlednění soukromého a veřejného zájmu

- a) ve vztahu civilní
- b) trestní odpovědnosti

4) Charakter jednotlivých sportů

5) Kvalitativní prvek sportovní činnosti

Výchozí otázky vývoje 20. století

6) Význam sportovních pravidel

- a) dodržování
- b) porušování
  - jako podmínky vzniku či vyloučení odpovědnosti

7) Vztah práva k nově vznikajícím odvětvím bez tradice - ultimátní sporty + výrazná rizikovost

Výchozí otázky vývoje 20. století

8) Vztah rozhodování sportovních disciplinárních a soudních orgánů :

- a) posuzování porušování sportovních pravidel
- b) zjišťování skutkového stavu

9) Princip úrazové zábrany + právní vědomí

10) Pojmový aparát – pojmy sport a sportovní úraz

Judikatura českých soudů

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 1954, Cz 486/53, uveřejněné ve Sbírce NS, 1954, č. 5, str. 86–87, pod pořadovým č. 44

- spoluzavinění poškozeného
- neřešilo obecně podmínky odpovědnosti sportovce, protože žalovaný byl v trestním řízení uznán vinným z ublížení na zdraví

Judikatura českých soudů

Rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ze dne 29. 10. 1962, sp. zn. 5 Cz 38/1962, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 1963, pod pořadovým č. 15

„Odpovědnost hráče za škodu na zdraví způsobenou protihráči při fotbalovém utkání se vyvozuje z odpovědnosti za škodu vzniklou tím, že škůdce poškodí úmyslně nebo z nedbalosti poškozeného porušením závazku nebo jiné právní povinnosti. Vychází ze zjištění o tom, zda ke zranění došlo při hře a zda šlo o zákrok pravidly dovolený nebo nedovolený (zakázaný) a zda tu šlo o nepřiměřenost vědomého či nedbalostního zásahu. Bez významu není ani to, zda jde o zkušeného (např. dlouholetého) hráče této hry.“

Judikatura českých soudů

3) Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 5. 1978, sp. zn. 10 Co 190/76, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 1980, pod pořadovým č. 16

„Nedodržení pravidel sportovní hry (např. kopané), spočívající v použití pravidly nedovoleného (zakázaného) způsobu hry, je nutné posoudit jako jednání odporující povinnosti počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví (§ 415 obč. zák.). V důsledku toho jde o porušení právní povinnosti, jež zakládá odpovědnost za škodu (§ 420 odst. 1 obč. zák.).“

Judikatura českých soudů

4) Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 17. 12. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1960/2002, právní věta rozhodnutí uveřejněna v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR – právní věty a rejstříky, 2004, sešit 28, str. 25, pod pořadovým č. C 2352 :

„Úder soupeře v rozporu s pravidly karate, při němž zasaženému vznikla škoda na zdraví, je postižitelný nejen v rámci pravidel zápasu karate, nýbrž představuje současně i porušení prevenční povinnosti; při splnění zbývajících předpokladů je dána obecná odpovědnost za škodu na principu presumovaného zavinění.“

Judikatura českých soudů

K civilní odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy

- ▶ ***K tomu, aby porušení pravidel sportovní hry vedoucí ke škodě na zdraví mohlo být považováno za porušení prevenční povinnosti ve smyslu § 415 obč. zák. 1964, musí mít určitou vyšší intenzitu, tedy musí podstatným způsobem vybočovat z běžného způsobu hry.***

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. května 2015, sp. zn. 25 Cdo 493/2015

Judikatura českých soudů

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 19. prosince 2017, sp. zn. III. ÚS 2357/15

- velmi omezený přezkum skutkových závěrů soudů
- zdůrazněná povaha kopané jako sportu s fyzickými střety
- „přijetí rizika“ každým hráčem
- přístup orgánů veřejné moci
- přijatelný posun hodnot a pravidel
- princip opatrnosti

Judikatura českých soudů (trestní)

50. až 70. léta 20. století – judikatura soudů nižších stupňů

- trestní odsouzení v Rc 44/1954
- 60. a 70. léta – dva případy – jasný postih, šlo o úmyslná jednání – uloženy, podmíněné tresty, jednalo se o nejnižší sportovní soutěže v oblasti fotbalu a ledního hokeje

Judikatura českých soudů (trestní)

Nástup judikatury Nejvyššího soudu počátkem 21. století – usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. prosince 2002, sp. zn. 5 Tdo 997/2002

„Trestní odpovědnost pachatele při sportu nastupuje po překročení hranice rizika vyplývajícího ze hry, které každý sportovec podstupuje, přičemž konkrétní okolnosti, za nichž ke skutku došlo, mají zásadní význam pro závěr o zavinění“.

Judikatura českých soudů (trestní)

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. března 2007, sp. zn. 3 Tdo 1355/2006

„Účelem pravidel sportovních her (např. fotbalu) je nejen stanovit soupeřícím stranám rovné podmínky, ale současně – a to zejména podle povahy sportovní hry – též chránit zdraví hráčů před zákroky, které mohou vést ke jejich zranění. Samotná pravidla sportovní hry však nemohou sankcionovat skutečnost, že v důsledku jejich porušení jedním z účastníků hry byla jinému hráči způsobena újma na zdraví.“

Jestliže tedy v důsledku hry některý z hráčů zaviněně poruší stanovená pravidla sportovní hry a v důsledku toho způsobí jiné osobě (jinému hráči) újmu na zdraví, pak s přihlédnutím k povaze hry a k závažnosti porušení daných pravidel není vyloučena ani trestní odpovědnost takového hráče např. pro trestný čin ublížení na zdraví.“

Judikatura českých soudů (trestní)

Usnesení Ústavního soudu České republiky ze dne 28. února 2008, sp. zn. I. ÚS 1939/07

- zdrženlivost k posuzování významu porušení sportovních pravidel pro trestní odpovědnost
- vyloučení přístupu „zákonodárce“ formulací okolnosti vylučující protiprávnost ve sportovním kontextu
- negativní přístup ke svolení poškozeného
- význam sportovních pravidel

Judikatura českých soudů (trestní)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. února 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010

„Lyžař je povinen přizpůsobit rychlost a způsob jízdy svým schopnostem a zkušenostem a celkové situaci na místě, jímž projíždí (tedy zejména terénním, sněhovým a povětrnostním podmínkám, výhledovým poměrům, počtu a pohybu ostatních lyžařů či jiných osob apod.), aby měl možnost včas a v dostatečné vzdálenosti reagovat i na nenadálou překážku v jízdě. Pokud zaviněně nedodrží uvedená pravidla, lze u něj dovést porušení tzv. obecné prevenční povinnosti uložené každému podle § 415 obč. zák. nebo nedodržení potřebné míry opatrnosti. Způsobí-li takovým porušením z nedbalosti jinému těžkou újmu na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst.1 tr. zák.“

Judikatura českých soudů (trestní)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. června 2015, sp. zn. 8 Tdo 418/2015

- bez právní věty
- nikoliv přímý sportovní kontext
- námitka nutné obrany
- subsidiarita trestní represe a ultima ratio
- společenská škodlivost jednání

Judikatura českých soudů (trestní)

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2016, sp. zn. 7 Tdo 561/2016

„Při posuzování trestní odpovědnosti sportovců za zákroky v kontaktních sportech je třeba posoudit nepřiměřenost zákroku vzhledem k herní situaci (včetně použití nepřiměřené síly, kterou konkrétní zákrok nevyžadoval) a povahu předchozích zákroků hráče v obdobné herní situaci.“

Okruhy problémů k diskusi

- 1) Přijímání speciálních právních úprav x řešení odpovědnosti sportovců na základě obecných právních předpisů ?
- 2) Specializovaní soudci se sportovními znalostmi a zkušenostmi nebo obecná agenda ?
- 3) Význam využití znalců z oboru sportovního prostředí ?
- 4) Upřednostnění „trestání“ nebo „netrestání“ sportovců za sportovní úrazy ?

Okruhy problémů k diskusi

- 5) Význam a vliv sportovních pravidel z hlediska jejich dodržení, resp. porušení ?
- 6) Odpovědnost sportovců za úmyslná nebo i nedbalostní jednání ?
- 7) Rozlišování tréninkových fází a zápasových fází sportovní činnosti
- 8) Definice sportovního rizika jako okolnosti vylučující protiprávnost ?

Okruhy problémů k diskusi

9) Stanovisko k tzv. souhlasu poškozeného

10) Zjišťování skutkového stavu věci - tj. věrohodnost jednotlivých důkazních prostředků, které by umožňovaly zjistit, jakým způsobem se úraz odehrál (nástup znaleckého dokazování)

11) Otázka tzv. vynucených (nezbytných faulů)
- z hlediska jejich četnosti a závažnosti